

Archeologische Rapporten Oranjewoud 2011/89
Bureauonderzoek inpassingsplan Nieuw Reijerwaard te
Ridderkerk

projectnr. 241811/244761
revisie 02
12 december 2011

auteur(s)
J. Tolsma
G. Sophie

Opdrachtgever
Provincie Zuid Holland
postbus 90602
2509 LP DEN HAAG

datum vrijgave
13-12-2011

beschrijving revisie
revisie 02

goedkeuring

J. Tolsma

vrijgave

G. Sophie

Colofon

Titel: Archeologische Rapporten Oranjewoud 2011/89.
Bureauonderzoek inpassingsplan Nieuw Reijerwaard te Ridderkerk
Auteur(s): J. Tolsma, G. Sophie

ISSN: 1570-6273

© Oranjewoud B.V.
Postbus 24
8440 AA Heerenveen

Niets uit dit rapport mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ingenieursbureau Oranjewoud bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt, door een derde of voor enig ander werk of doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Disclaimer

Archeologisch vooronderzoek wordt in zijn algemeenheid uitgevoerd door het steekproefsgewijs bemonsteren d.m.v. boringen, proefsleuven en/of veldkartering. Hoewel Ingenieursbureau Oranjewoud bv de grootste zorgvuldigheid betracht bij het uitvoeren van het archeologisch onderzoek, is het juist deze steekproefsgewijze benadering die het onmogelijk maakt garanties ten aanzien van de situatie af te geven op basis van de resultaten van een archeologisch vooronderzoek.

Oranjewoud aanvaardt derhalve op generlei wijze aansprakelijkheid voor schade welke voortvloeit uit beslissingen genomen op basis van de resultaten van archeologisch (voor)onderzoek.

Inhoud	blz.
Administratieve gegevens.....	4
Samenvatting.....	5
1 Inleiding.....	7
2 Bureauonderzoek	9
2.1 Beschrijving onderzoekslocatie.....	9
2.2 Landschappelijke situatie.....	9
2.3 Historische situatie en mogelijke verstoringen	12
2.4 Bekende waarden.....	15
2.5 Archeologische verwachting	17
3 Conclusies en advies	21
3.1 Conclusies.....	21
3.2 (Selectie)advies.....	21
Literatuur en geraadpleegde bronnen	23
Bijlagen	
1 Archeologische perioden	
2 AMZ-cyclus	
3a AMK-terreinen uit ARCHIS	
3b Archeologische waarnemingen uit ARCHIS	
Kaarten	
241811-ARCHIS	IKAW, AMK-terreinen, Waarnemingen en Onderzoeken uit ARCHIS

Samenvatting

In juli 2011 heeft Oranjewoud in opdracht van Provincie Zuid Holland een archeologisch onderzoek uitgevoerd ten behoeve van het inpassingsplan Nieuw Reijerwaard te Ridderkerk, gemeente Ridderkerk. In december 2011 is dit bureauonderzoek aangepast in verband met een uitbreiding van de grenzen van het plangebied.

Aanleiding is de ontwikkeling van het bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard. Het is bestemd voor arbeidsintensieve logistieke en logistiek ondersteunende bedrijvigheid. Daarmee komt de huidige functie van glastuinbouw te vervallen. Verder zijn er infrastructurele ingrepen noodzakelijk.

Op basis van het bureauonderzoek luidt de conclusie dat de specifieke archeologische verwachting sterk samenhangt met de geomorfologische en bodemkundige situatie. De middelhoge trefkans die voor het plangebied op verschillende kaarten staat aangeduid, kan dan ook worden gehandhaafd. Mogelijk zijn twee kreekruigen/restgeulen in het plangebied aanwezig. Daarvoor geldt een hoge trefkans (zie afbeelding 6).

Binnen het gebied kunnen zich archeologische resten bevinden uit de periode vanaf het mesolithicum, in geval van aanwezigheid van donken, en van het laat-neolithicum tot en met de nieuwe tijd. De archeologische resten worden vanaf maaiveld tot meer dan een meter min maaiveld verwacht.

Op basis van de bovenstaande conclusies wordt geadviseerd de archeologische waarden in de ruimtelijke procedure te beschermen. Dit kan door een dubbelbestemming "waarde archeologie" op te nemen en daaraan een onderzoeksplicht te koppelen indien bodemingrepen plaatsvinden. Een dergelijke onderzoeksplicht zal in eerste instantie een inventariserend veldonderzoek, verkennende fase door middel van boringen betreffen. Hierbij kan de mate van verstoringen en de bodemopbouw worden getoetst, op basis waarvan de kans op het aantreffen van een vindplaats nader kan worden gespecificeerd.

Opdrachtgever kan ook opteren voor het uitvoeren van een inventariserend veldonderzoek, verkennende fase, middels boringen in deze fase van de planvorming. Op die manier kan de gespecificeerde verwachting van het bureauonderzoek worden getoetst en kan voor Nieuw Reijerwaard een uitspraak worden gedaan welke zones kansrijk blijven voor het aantreffen van archeologische waarden en welke zones kansarm zijn als gevolg van de resultaten van dat onderzoek.

Het advies is conform het provinciale beleid op het gebied van het archeologisch erfgoed.

Projectnr. 241811/244761
47467, revisie 02

1 Inleiding

In juli 2011 heeft Oranjewoud in opdracht van Provincie Zuid Holland een archeologisch onderzoek uitgevoerd ten behoeve van het inpassingsplan Nieuw Reijerwaard te Ridderkerk, gemeente Ridderkerk. In december 2011 is dit bureauonderzoek aangepast in verband met een uitbreiding van de grenzen van het plangebied.

- *Aanleiding:* ontwikkeling van het bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard. Het is bestemd voor arbeidsintensieve logistieke en logistiek ondersteunende bedrijvigheid. Daarmee komt de huidige functie van glastuinbouw te vervallen. Verder zijn er infrastructurele ingrepen noodzakelijk.
- *Type onderzoek:* Bureauonderzoek.
- *Doel:* het doel van het uitvoeren van een archeologisch bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied. Waar kunnen we wat verwachten? Voor het opstellen van een dergelijke verwachting wordt gebruik gemaakt van reeds bekende archeologische waarnemingen, historische kaarten, bodemkundige gegevens en informatie over de landschappelijke situatie. Een gespecificeerde verwachting gaat in op de mogelijke aanwezigheid, het karakter, de omvang, datering en eventuele (mate van) verstoring van archeologische waarden binnen het plangebied.

Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.2.

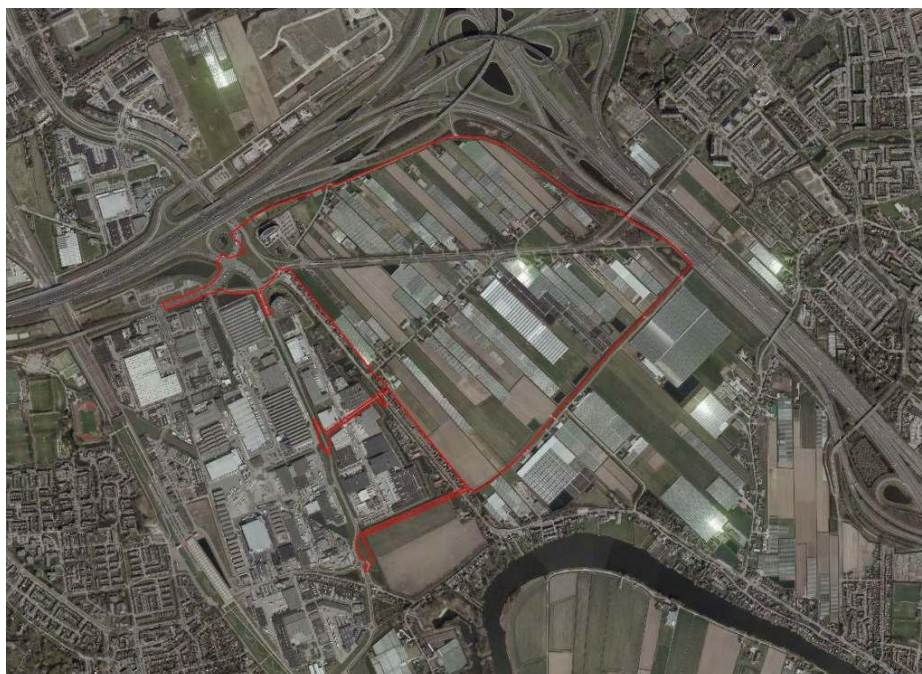
Projectnr. 241811/244761
47467, revisie 02

2 Bureauonderzoek

2.1 Beschrijving onderzoekslocatie

- *Begrenzing plangebied:* Zie afbeelding 1 en 2, het plangebied ligt ten westen van Ridderkerk en wordt begrensd door de Hoogzandweg in het zuidoosten, de Krommeweg in het noorden en westen. Het plangebied beslaat een oppervlakte van ca 148 ha.

Afbeelding 2: Plangebied (bron: provincie Zuid-Holland)

- *Begrenzing onderzoeksgebied:* het onderzoeksgebied omvat de nabije omgeving van het plangebied, in een straal van maximaal 2 kilometer rondom het plangebied.
- *Huidig gebruik plangebied:* agrarisch: kassengebied, wegen, openbaar groen.
- *Consequenties toekomstig gebruik:* mogelijke verstoreng van de bodem als gevolg van bebouwing en infrastructuur en van het amoveren van de kassen.

2.2 Landschappelijke situatie

De vorming van het landschap waarin het plangebied is gelegen, de Polder Nieuw-Reijerwaard, heeft grotendeels plaatsgevonden in het Holoceen, vanaf circa 10.000 jaar geleden. Het Holoceen markeert het begin van een warme periode na de laatste IJstijd, het Weichselien (120.000-10.000 jaar voor heden). De pleistocene afzettingen in het gebied bestaan overwegend uit door de rivieren gevormd (fluviaal) materiaal, voorkomend in het pleistocene (oer)Rijndal. Uit de grote riviervlaktes werd door de wind van de droogliggende zandbanken veel zand verstoven en op de noordelijke dalranden van de riviervlaktes in de vorm van duinen weer afgezet; de zogenaamde rivierduinen of donken.

Het begin van het Holoceen wordt gekenmerkt door het stijgen van de zeespiegel als gevolg van het smelten van de ijskappen. De grondwaterspiegel steeg mee, waardoor in het Preboreaal en het Boreaal (10.000 -8000 voor heden) een laag Basisveen werd afgezet op de pleistocene ondergrond. Plaatselijk bevindt het Basisveen zich op een 30 à 100 cm dikke laag rivierleem (zware zavel en klei) dat vermoedelijk van holocene afkomst is. In andere gevallen gaat de kleilaag naar boven geleidelijk over in venige klei of kleig veen.

In het Atlanticum (ca. 8.000 tot 5.000 jaar voor heden) kwam een einde aan de vorming van het Basisveen. Door de toenemende invloed van de zee, die zich oostwaarts uitbreidde, werd op het veen een dik pakket mariene sedimenten afgezet, soms onderbroken door laagjes veen. De Rijn en de Maas kregen een meer continue hoeveelheid water te verwerken, waardoor ze min of meer hun huidige loop verkregen. Achter de oeverwallen werd rivierklei afgezet in de zogenaamde komgronden. Deze lagen beduidend lager dan de oeverwallen en rivierduinen (donken). Op veel donken zijn vindplaatsen aangetroffen van de mesolithische mens, die deze donken als (tijdelijke) jachtkampen gebruikten.

Nadat in het Laat Atlanticum de inbraak van de zee zijn maximale oostelijke verbreiding kende, ontstonden er in een periode van circa 1500 jaar, tot in het Subboreaal (circa 5000 tot 3000 jaar voor heden) een reeks strandwallen die evenwijdig aan de kust lagen. Het komvormige gebied dat achter de strandwallen ontstond raakte bedekt met veen waarin bij overstromingen soms kleilaagjes werden afgezet.¹ Dit wordt het zogenaamde Hollandveen genoemd, dat in de middeleeuwen geheel afgegraven is voor met name de turfwinning. De dikte van dit Hollandveen varieert van enkele decimeters tot 3 à 5 meter. De pleistocene rivierduinen bleven lange tijd boven de veenmoerassen uitsteken. Hierdoor bleven deze donken ook in het Neolithicum bewoond. Door de voortdurende stijging van de zeespiegel raakten veel donken uiteindelijk bedekt met klei- en veenlagen.

In het midden van het Subboreaal kreeg de zee toegang tot een belangrijke deel van het gebied. Vanuit de brede Maasmonding werd het veenlandschap aangetast en opnieuw bedekt met klei en zavel. Vanuit dit estuarium vonden inbraakgeulen met zijkreken geleidelijk aan hun weg in het gebied achter de kust. Deze krekens met getijdenwerking waren meestal bevaarbare waterwegen, waarbij langs de oevers kon worden gewoond.

In de late middeleeuwen kreeg men meer greep op de waterhuishouding door middel van dijken en bepolderingen. Het plangebied maakte in de late middeleeuwen deel uit van de Riederwaard, een rondom bedijkt gebied dat een groot deel besloeg van het huidige IJsselmonde. In 1375, tijdens de derde overstroming van de Riederwaard, ging de hele polder met de nederzettingen, waaronder Ridderkerk verloren. Wonen in de Riederwaard was niet meer mogelijk en het gebied moest worden herbedijkt. In 1421 werd de regio verwoest door een catastrofale overstroming (St. Elisabethsvloed). Het gebied waar het plangebied ligt, de Nieuw-Reijerwaard, werd kort hierna, in 1441-42, bedijkt.²³

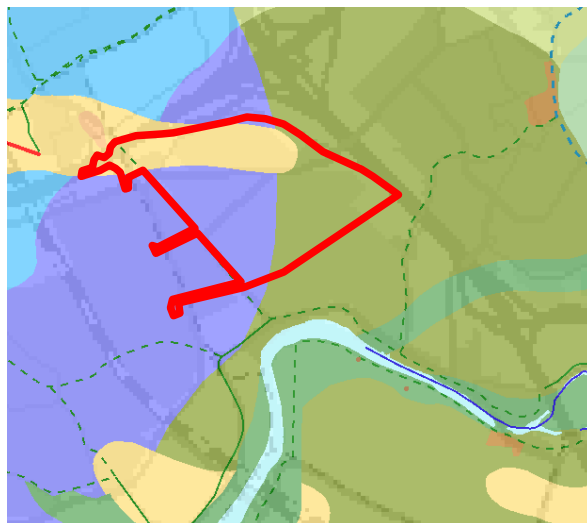
Op de kaart "Archeologie kenmerken" van de Cultuurhistorische Atlas (zie afbeelding 3) zijn de landschappelijke kenmerken van het plangebied weergegeven. In geel is weergegeven duin-strandzand, rivierduin (bewoning vanaf het mesolithicum (donken) of het neolithicum (duinen)), in paarsblauw: zeeafzettingen (bewoningsperiode: vanaf de ijzertijd of Romeinse tijd) en in groen: komafzettingen (bewoning vanaf de ijzertijd of Romeinse tijd).

---

¹ Berendsen, 2004, De Mulder *et al* 2003

² Wouda, (red.) 2003

³ Of het plangebied nu ligt in de polder Oud-Reijerwaard of Nieuw-Reijerwaard is op basis van topografische kaarten niet altijd even duidelijk en eenduidig weergegeven. Wij zijn er vanuit gegaan dat de grens tussen de Oud- en Nieuw-Reijerwaard de Lagendijk is, ten westen van het plangebied (zie voor ligging afbeelding 1).

Afbeelding 3: uitsnede uit de kaart "Archeologie kenmerken" van de CHS van Zuid-Holland⁴

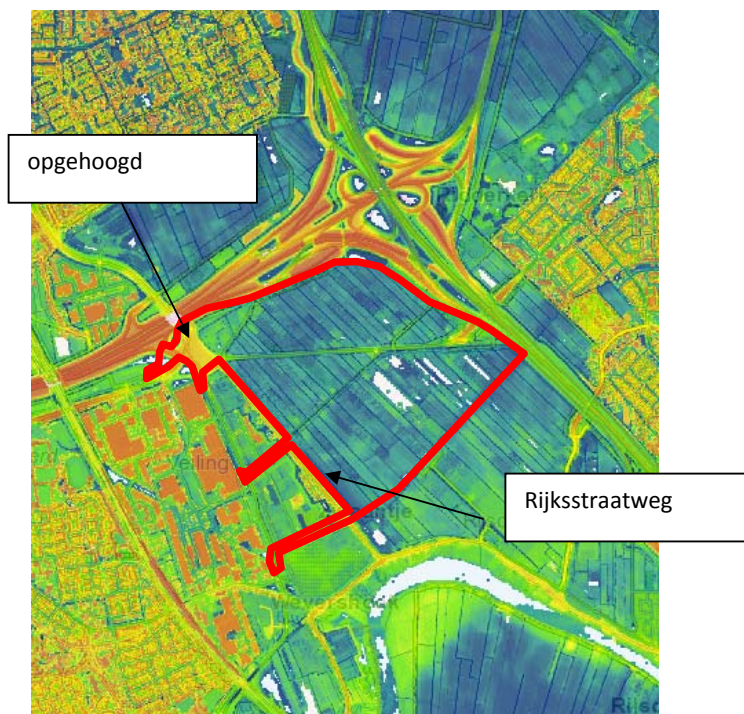
- **Geologie:** van onder naar boven:
  - *pleistocene afzettingen:* Formatie van Kreyftenheye : overwegend door de rivieren gevormd (fluviaal) materiaal, voorkomend in het pleistocene Rijndal, bestaande uit zand en grind. De oppervlakte van deze afzettingen heeft veel reliëf, zodat niet zonder meer de diepteligging kan worden aangegeven. De pleistocene afzettingen liggen ter plaatse van het plangebied tussen 12 en 16 m -NAP.⁵
  - *holocene afzettingen:* Laag van Wijchen: rivierleem (30 à 100 cm) waarop Basisveen is afgezet. Ten oosten van Rotterdam komen donken voor, meestal van Boreale of Preboreale ouderdom, ontstaan door verstuiving van het fluviaal zand uit het pleistocene Rijndal. De hoogte van de donken is zeer verschillend. Op het Basisveen ligt een dik pakket mariene sedimenten (Formatie van Naaldwijk). Op dit pakket ligt een pakket Hollandveen, al dan niet verslagen of ontgonnen. Dit veen is vervolgens weer bedekt met mariene sedimenten (formatie van Naaldwijk).⁶
- **Geomorfologie en AHN:** Vlakte van getijdeafzettingen (2M35)⁷, op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) is het grootste deel van het plangebied herkenbaar als een laaggelegen gebied (blauw), waarbij de huispercelen enigszins verhoogd liggen. Het plangebied ligt aldaar op ongeveer 1,5 m-NAP. Het plangebied ten westen van de Rijksstraatweg ligt hoger dan het oostelijk deel. In het plangebied zijn geen inversieruggen herkenbaar. De noordoostelijk uitloper van het plangebied is opgehoogd (geel), in verband infrastructurele werkzaamheden.

⁴ <http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=chs>

⁵ www.ahn.nl

⁶ Bodemkaart van Nederland, kaartblad 37 Oost

⁷ www.archis.nl

Afbeelding 4: uitsnede uit de AHN (bron: www.ahn.nl)

- *Bodem en grondwater:* zeekleigronden. Met name noordwest: kalkrijke poldervaaggronden, bestaande uit lichte klei (Mn35A) en met name zuidoost: kalkrijke poldervaaggronden, bestaande uit zware zavel (Mn25A). De oudere klei en/of veen komen over het algemeen binnen 120 cm-mv voor. De grondwatertrap in het plangebied is V/VI.

2.3 Historische situatie en mogelijke verstoringen

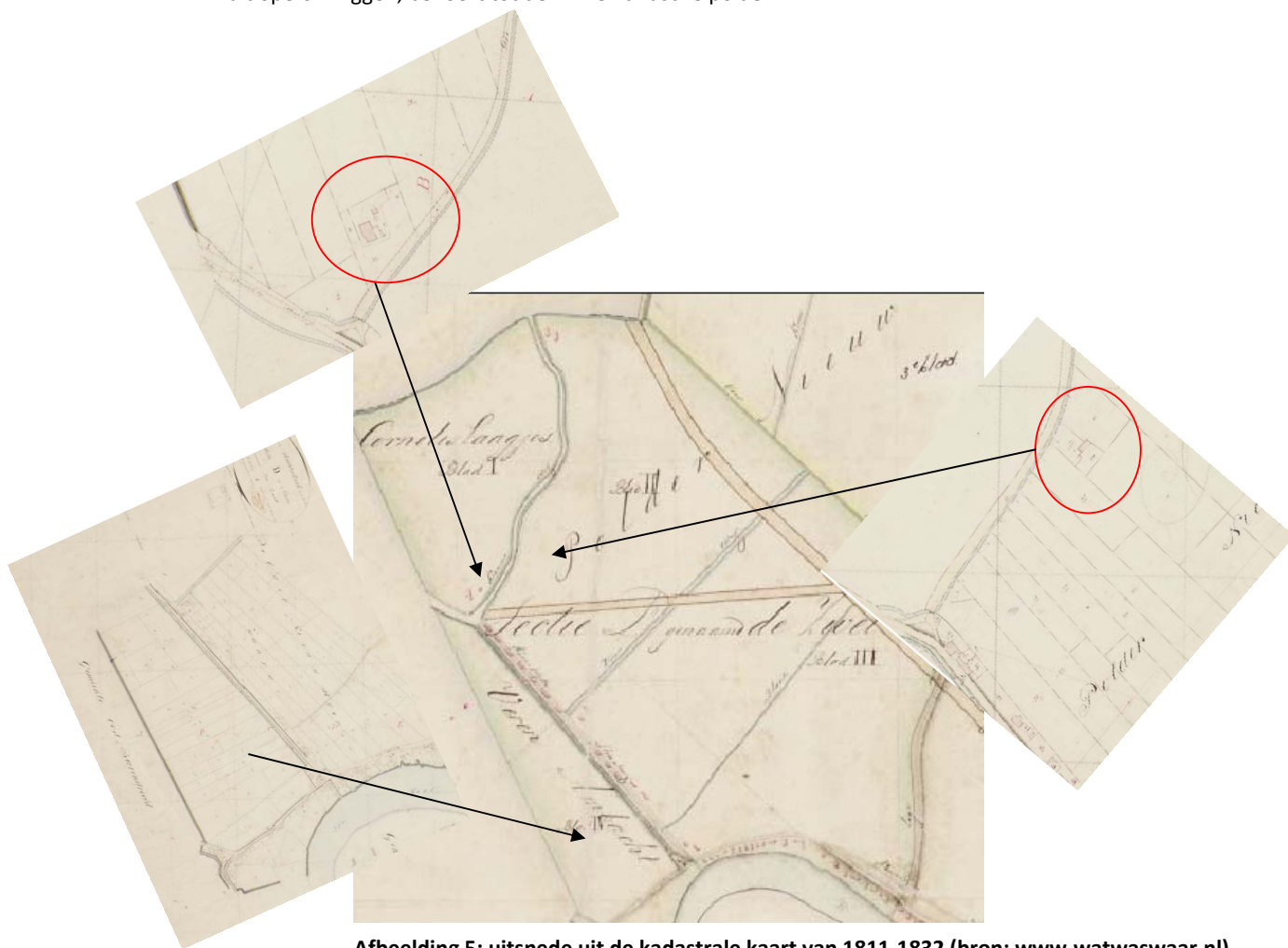
- *Korte bewoningsgeschiedenis:*
Bewoning van het gebied heeft plaatsgevonden vanaf het Holoceen. Eventuele pleistocene vindplaatsen liggen op zeer grote diepte.

De oeverwallen langs de rivieren in het onderzoeksgebied blijken sinds het ontstaan ervan al uitstekende locaties te zijn waar de mens zich, omgeven door een waterrijk landschap, heeft gevestigd. Na verlanding van deze geulen ontstonden als gevolg van differentiële klink stroomruggen. De oudste stroomruggen zijn ontstaan in het neolithicum. De oude stroomruggen, geulafzettingen en rivierduinen in deze regio waren aantrekkelijke locaties voor vestiging vanaf het laat neolithicum (2850-2000 voor Chr.). De lager gelegen klei- en veengebieden werden vanaf de ijzertijd (800-12 voor Chr.), de Romeinse tijd (12 voor - 450 na Chr.) en de middeleeuwen bewoond.

Uit de vroege middeleeuwen zijn weinig sporen bekend, wat te maken kan hebben met de vele inbraken van de zee en daaropvolgende overstromingen en de algemene terugloop in de bewoningsdichtheid in Holland (zie ook hierboven). Met name het verloren gaan van de Riederwaard ging met enorme krachten gepaard en heeft derhalve zeer waarschijnlijk geleid tot een verslagen top van het toenmalige landschap heeft geleid.

- *Historische kaarten*

- Op het minuutplan van het plangebied (ca. 1811-1830)⁸, zie afbeelding 5, is huidige infrastructuur duidelijk te herkennen (de Verbindingsweg, de Krommeweg). Het gebied is grotendeels onbebouwd. Ter plaatse van wat nu de Hoogzandweg is, ligt dan de Blaak Watering. Direct ten westen van het plangebied ligt een rij woningen langs de Koninklijke straatweg, in het plangebied zelf liggen twee boerderijen (zie afbeelding 5). Het deel van het plangebied ten westen van de Rijksstraatweg, waarvan het zuidelijk deel "Veeren ambacht" wordt genoemd, is tevens onbebouwd. De percelen staan haaks op die van de Nieuw Reijerwaard. Het gebied direct ten westen van de Nieuw-Reijerwaard, waar de uitlopers in liggen, behoort tot de Binnenlandsche polder.

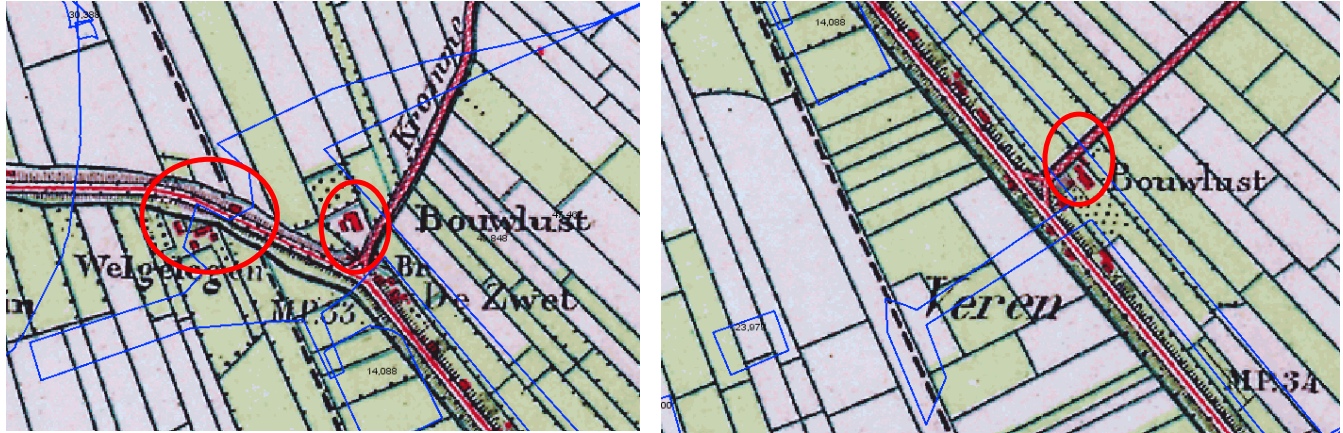

Afbeelding 5: uitsnede uit de kadastrale kaart van 1811-1832 (bron: www.watwaswaar.nl)

- op de topografisch-militaire kaart (Bonnekaart 1900)⁹ is de situatie grotendeels ongewijzigd. Het plangebied is in gebruik als landbouwgrond. Het bestaat uit langgerekte smalle percelen, gescheiden door sloten. Opvallend is dat de Verbindingsweg, die wel op de kaart van 1811-1832 te zien is, niet te zien is op de kaart van 1900. Ter plaatse van de noordwestelijke uitloper van het plangebied, de Dierensteinweg, zijn twee boerderijen zichtbaar, net als bij de kruising van de Voorweg met de Rijksstraatweg (zie afbeelding 6).

⁸ www.watwaswaar.nl

⁹ www.archis.nl

Afbeelding 6: uitsnede uit de militaire topografische kaart van ongeveer 1900 (bron: archis)

- Op topografische kaart van 1938 zijn langs de Voorweg meerdere woningen zichtbaar. Ook langs de Krommeweg is inmiddels sprake van meer bebouwing.

Op topografische kaarten vanaf 1968 is een groeiend aantal kassen te zien in het plangebied. Het industrieterrein en de wegen ten westen van de Rijksweg zijn nog niet aanwezig, dit dateert van na 1995.

- *Mogelijke verstoringen:* In het plangebied is sprake van bebouwing en kassen. Eventuele verstoringen hangen samen met deze bebouwing (funderingen). Mogelijk is de bodem verstoord geraakt. Ook landbouwkundige werkzaamheden en veenontginningen kunnen de bodem hebben verstoord. De zware overstromingen eind 14^e, begin 15^e eeuw, waarvan de Elisabethvloed de bekendste is, kunnen tot het wegslaan van de top van het toenmalige landschap hebben geleid, waarmee de kans op aantreffen van archeologische resten sterk afneemt.

2.4 Bekende waarden

Archeologische waarden

- **Gegevens uit ARCHIS: AMK-terreinen (zie Bijlage 3a)**
  - in plangebied: geen
  - in onderzoeksgebied:
    - op ongeveer 225 meter ten zuiden van het plangebied ligt AMK-terrein 6589, van zeer hoge waarde. Het gaat om een terrein met de resten van een hofstad uit de late middeleeuwen (15de eeuw). Waarschijnlijk een voorname hofstede met gracht en bijgebouwen. Er is hier laat-middeleeuws materiaal gevonden (steengoed, bouwpuin).
    - op ongeveer 900-1000 meter ten noordwesten van het plangebied, twee AMK-terreinen van hoge archeologische waarde (nrs. 10511 en 16135). AMK-terrein 10511 is een terrein met sporen van bewoning uit de late middeleeuwen. Er is een bewoningslaag (10 cm) aangetroffen met veel scherven aardewerk en baksteen. AMK-terrein 16135 is een terrein met sporen van bewoning uit het neolithicum/bronstijd. Tijdens booronderzoek werd in de top van een geulafzetting houtskool en verbrand bot aangetroffen. Deze locatie betreft mogelijk een nederzettingsterrein/activiteitsplaats uit de vroegere Prehistorie.
    - Ten zuiden van de Waal, op de oeverafzettingen, is sprake van een cluster van AMK-terreinen (nrs. 6582, 6590, 6593, 10507, 16133 en 16141). Deze terreinen bevatten sporen van bewoning van de Romeinse tijd tot de middeleeuwen, maar voornamelijk uit de middeleeuwen.

- **Gegevens uit ARCHIS: archeologische waarnemingen (zie Bijlage 3b)**
  - in plangebied: geen
  - in onderzoeksgebied: enkele tientallen. De meeste waarnemingen zijn geconcentreerd op de oude stroomruggen/oeverwallen van de Waal, ten noorden van het Zevenbergsedijkje (ten noordwesten van het klaverblad) en ter plaatse van een rivierduinafzetting, tevens ten noordwesten van het klaverblad. De waarnemingen in het onderzoeksgebied met een vergelijkbare ontstaansgeschiedenis zijn waarnemingsnummers:
    - 23426: laatmiddeleeuws aardewerk;
    - 23326 laatmiddeleeuws aardewerk en één fragment Romeins aardewerk (Terra Sigillata);
    - 797: laatmiddeleeuws aardewerk;
    - 414692: mogelijk vuurstenen bijl (losse vondst) en datering onbekend
    - 18756: deel fundering uit de nieuwe tijd

- **Gegevens uit ARCHIS: eerdere onderzoeken**

- in plangebied: geen
- in onderzoeksgebied: meerdere.
  - Ten westen van de Rijksweg is een aantal onderzoeken uitgevoerd, waarbij geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen en op basis daarvan geen vervolgonderzoek is aanbevolen (OM nrs. 14088, 23979, 30256, 35517, 8000). Ten oosten van de A16 is tevens een aantal onderzoek uitgevoerd, met dezelfde conclusie (OM. nrs. 19257, 17034).
  - In 1988 en 1990 heeft BOOR een i.o.v. de Landinrichtingsdienst IJsselmonde een archeologische kartering, inventarisatie en waardering uitgevoerd.¹⁰ Op basis hiervan zijn twee restgeulen/kreken geïnventariseerd (zie afbeelding 7) in en op de grens van het plangebied, ter plaatse van de huidige Wetering langs de Hoogzandweg. Ook zijn op afbeelding 7 goed de oude dijken te zien.

Afbeelding 7: ligging van restgeulen/kreken in het plangebied. (bron: Hageman 1990)

- In 2006 is ook voor plangebied Boomgaard, ten zuiden van de zuidwestelijke uitloper van het plangebied voor DLG een onderzoek uitgevoerd, (bureauonderzoek door BOOR).¹¹ Het gebied heeft op basis van het bureauonderzoek een redelijke tot hoge kans op het aantreffen van archeologische vindplaatsen gekregen. Er bevinden zich afzettingen van Duinkerke III (na 1373) op Afzettingen van Duinkerke III (voor 1373) op Hollandveen op Afzettingen van Calais en/of Gorkum met Hollandveen. Er worden sporen verwacht uit de Romeinse tijd, late middeleeuwen en nieuwe tijd in de Afzettingen van Tiel (komafzettingen van de Waal). De diepte waarop de archeologische waarden - de neerslag van off-site activiteiten, maar mogelijk ook nederzettingsterreinen - kunnen worden verwacht is niet bekend. Eventuele archeologische waarden zijn mogelijk deels aangetast door fluviale erosie.

¹⁰ Hageman, 1988 en 1990

¹¹ Moree, J.M., 2006, De Groot, 2008.

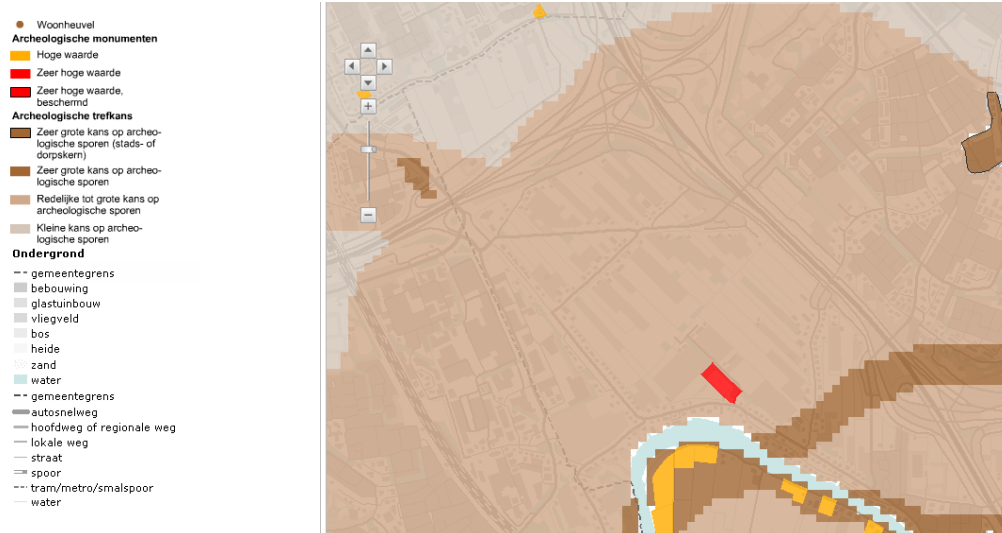
Ondergrondse bouwhistorische waarden

In het plangebied is op basis van Kennisinfra Cultuurhistorie¹² geen sprake van ondergrondse bouwhistorische waarden.

2.5 Archeologische verwachting

Bestaande verwachtingskaarten

- *IKAW*: middelhoge archeologische verwachting
- *Provinciale verwachtingskaart*: Op de cultuurhistorische atlas van Zuid-Holland¹³ heeft het plangebied een redelijke tot grote kans op het aantreffen van archeologische sporen (zie afbeelding 8).

Afbeelding 8: uitsnede uit de kaart "Archeologie waarden" van de van CHS van Zuid-Holland

- Op de kaart die bij de inventarisatie van IJsselmonde is gemaakt door BOOR¹⁴ staan in het plangebied twee mogelijke restgeulen/kreken weergegeven.
- *Gemeentelijke verwachtingskaart*: gemeente Ridderkerk beschikt niet over een gemeentelijke archeologische verwachtings- en/of beleidskaart.

Gespecificeerde archeologische verwachting

Mogelijk bevinden zich in het plangebied op enige diepte donken (zie ook afbeelding 3). Tijdens de inventarisatie van IJsselmonde is hieraan ook aandacht besteed. Er zijn hierbij geen donken in het plangebied aangetroffen. Dit lijkt dus met elkaar in tegenspraak, alhoewel enigszins onduidelijk is hoe men tot deze conclusie is gekomen.

¹² www.kich.nl

¹³ <http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=chs>

¹⁴ Hageman, 1990

Op basis van de geomorfologische kaart en het AHN lijkt er in het plangebied geen sprake te zijn van oude stroomruggen/oeverwallen in het plangebied, die een grote kans op het aantreffen van vindplaatsen vanaf het laat-neolithicum tot en met de Romeinse tijd zouden betekenen. Het ontbreken van waarnemingen en AMK-terreinen ondersteunt deze verwachting. Echter, de aanwezigheid ervan kan op basis van dit bureauonderzoek ook niet worden uitgesloten. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat huisplaatsen/huisterpjes aanwezig zijn onder de afdekkende jonge zeekleiafzettingen. Op basis van historisch kaartmateriaal wordt de aanwezigheid van vindplaatsen uit de nieuwe tijd laag ingeschat. In het noordwesten van het plangebied is sprake van oude dijken. Daarnaast kruisen de westelijke uitlopers van het plangebied ook de oude dijk die parallel loopt aan de Rijksweg.

- *Datering:*
  - mesolithicum en neolithicum op de donken;
  - neolithicum en bronstijd op de afgedekte fossiele stroomruggen;
  - ijzertijd, Romeinse tijd, late middeleeuwen en nieuwe tijd op de lager gelegen klei- en veengebieden. Uit de vroege middeleeuwen zijn weinig sporen bekend.

  - *Complextype:*
  - donken: jachtkampen en tijdelijke kampementen;
  - overig: nederzettingen, huisterpen, huisplaatsen, grafvelden, dijken, sporen van veenontginning, en landbouwactiviteiten.

- *Omvang:* afhankelijk van het soort vindplaats enkele tientallen tot honderden vierkante meters.

- *Diepteligging:*
  - donken: over het algemeen meerdere meters diep;
  - laat neolithicum en bronstijd op de overdekte fossiele stroomruggen: vanaf ongeveer 1 m-mv;
  - ijzertijd, Romeinse tijd: vanaf ongeveer 1 m-mv op in de top van het Hollandveen of in de top van de Formatie van Naaldwijk, in elk geval onder de in de middeleeuwen afgezette Formatie van Naaldwijk. De archeologische resten uit de late middeleeuwen worden verwacht in het Hollandveen (voor zover aanwezig), maar waarschijnlijker in de hierop gelegen zeekleigronden.
  - late middeleeuwen vanaf het maaiveld tot ongeveer 1 meter diepte.
  - nieuwe tijd met name aan het oppervlak.

- *Locatie:* gehele plangebied

- *Uiterlijke kenmerken:*
  - Jachtkampjes/tijdelijke kampementen: vuursteenstrooiing, haardkuilen, houtskool.
  - Nederzettingen/huisplaatsen: paalgaten (huizen, spiekers, opstallen, schuren), greppels, waterputten met houten beschoeiingen, afvalkuilen, leemlagen, mestlagen en/of andere ophogingslagen, keramiek (tot en met de IJzertijd handgevormd, vanaf de Romeinse tijd ook gedraaid aardewerk), metaal, glas, afval etc. In de Romeinse tijd en de middeleeuwen/nieuwe tijd ook stenen funderingen. Daarnaast wordt (verbrand) bot en metaal verwacht. In diepe grondsporen, zoals greppels en waterputten, kan ook hout en ander organisch materiaal worden aangetroffen.
  - Grafvelden: crematiegraven inhumatiegraven, (verbrand) bot, aardewerk, metaal.
  - Veenontginning en landbouw: verstoringen in de bodem, erfafscheidingen, greppels, ploegsporen, sloten, etc.

- *Mogelijke verstoringen:* In het plangebied is sprake van bebouwing en kassen. Eventuele verstoringen hangen samen met deze bebouwing (funderingen). Mogelijk is de bodem verstoord geraakt. Ook landbouwkundige werkzaamheden en veenontginningen kunnen de bodem hebben verstoord. De zee-inbraken zullen zeer waarschijnlijk eventuele bewoningssporen op het Hollandveen hebben verslagen.

Projectnr. 241811/244761
47467, revisie 02

3 Conclusies en advies

3.1 Conclusies

Op basis van het bureauonderzoek luidt de conclusie dat de specifieke archeologische verwachting sterk samenhangt met de geomorfologische en bodemkundige situatie. De middelhoge trefkans die voor het plangebied op verschillende kaarten staat aangeduid, kan dan ook worden gehandhaafd. Mogelijk zijn twee kreekruigten/restgeulen in het plangebied aanwezig. Daarvoor geldt een hoge trefkans (zie afbeelding 5).

Binnen het gebied kunnen zich archeologische resten bevinden uit de periode vanaf het mesolithicum, in geval van aanwezigheid van donken, en van het laat-neolithicum tot en met de nieuwe tijd. De archeologische resten worden vanaf maaiveld tot meer dan een meter min maaiveld verwacht.

3.2 (Selectie)advies

Op basis van de bovenstaande conclusies wordt geadviseerd de archeologische waarden in de ruimtelijke procedure te beschermen. Dit kan door een dubbelbestemming "waarde archeologie" op te nemen en daaraan een onderzoeksplicht te koppelen indien bodemingrepen plaatsvinden. Een dergelijke onderzoeksplicht zal in eerste instantie een inventariserend veldonderzoek, verkennende fase door middel van boringen betreffen. Hierbij kan de mate van verstoringen en de bodemopbouw worden getoetst, op basis waarvan de kans op het aantreffen van een vindplaats nader kan worden gespecificeerd.

Oprachtgever kan ook opteren voor het uitvoeren van een inventariserend veldonderzoek, verkennende fase, middels boringen in deze fase van de planvorming. Op die manier kan de gespecificeerde verwachting van het bureauonderzoek worden getoetst en kan voor Nieuw Reijerwaard een uitspraak worden gedaan welke zones kansrijk blijven voor het aantreffen van archeologische waarden en welke zones kansarm zijn als gevolg van de resultaten van dat onderzoek.

Het advies is conform het provinciale beleid op het gebied van het archeologisch erfgoed.

Ingenieursbureau Oranjewoud B.V.
Capelle aan de IJssel, 2011

Projectnr. 241811/244761
47467, revisie 02

Literatuur en geraadpleegde bronnen

Berendsen, H.J.A. 2004 (4^e druk): *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en geomorfologie*. Van Gorcum, Assen.

Groot, R.W. de, 2008. *Waalbos, gemeenten Ridderkerken Zwijndrecht; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek*. Weesp (RAAP-rapport1789)

Hageman, R.B.J. (red. A.J. Guiran) 1988. *Landinrichtingsdienst IJsselmonde. Een archeologische kartering, inventarisatie en waardering. Voorrapport 1988*. Rotterdam(BOOR-rapport 2)

Hageman, R.J.B., 1990, *Landinrichtingsgebied IJsselmonde: een archeologische kartering, inventarisatie en waardering*. Rotterdam(BOOR-rapport 8)

Moree, J.M., 2006. *Waalbos, De Boomgaard, Bos Rijsoord en uitbreiding Wevershoek. Een bureauonderzoek in de gemeenten Ridderkerk, Zwijndrecht, Hendrik-Ido-Ambacht en Barendrecht*. Rotterdam (BOOR-rapport 333)

Mulder, F.J. de, et al 2003. *De ondergrond van Nederland*. Wolters Noordhoff

Wouda, B. (red.) 2003. *Ingelanden als uitbaters: sociaal-economische studies naar Oud- en Nieuw-Reijerwaard, een polder op een Zuid-Hollands eiland*. Wilco, Amersfoort

Kaarten

Bodemkaart van Nederland, 1:50000, STIBOKA, kaartblad 37 Oost
Minuutplan ca. 1830 (<http://www.watwaswaar.nl>)
Topografische kaart 1:25.000 (<http://kadata.kadaster.nl>)
Topografische kaarten 1900, 1938, 1968 (www.watwaswaar.nl)

Internet

www.ahn.nl
www.archis.nl
<http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=chs>
www.kich.nl
<http://maps.google.nl>
www.watwaswaar.nl

Bijlage 1: Archeologische perioden

Bijlage 1: Archeologische perioden

Als bijlage op de resultaten en verzamelde gegevens wordt hieronder een algemene ontwikkeling van de bewonersgeschiedenis in Nederland geschetst.

Gedurende het **paleolithicum** (300.000-8800 voor Chr.) hebben moderne mensen (*homo sapiens*) onze streken tijdens de warmere perioden wel bezocht, doch sporen uit deze periode zijn zeldzaam en vaak door latere omstandigheden verstoord. De mensen trokken als jager-verzamelaars rond in kleine groepen en maakten gebruik van tijdelijke kampementen. De verschillende groepen jager-verzamelaars exploiteerden kleine territoria, maar verbleven, afhankelijk van het seizoen, steeds op andere locaties.

In het **mesolithicum** (8800-4900 voor Chr.) zette aan het begin van het Holoceen een langdurige klimaatsverbetering in. De gemiddelde temperatuur steeg, waardoor geleidelijk een bosvegetatie tot ontwikkeling kwam en de variatie in flora en fauna toenam. Ook in deze periode trokken de mensen als jager-verzamelaars rond. Voorwerpen uit deze periode bestaan voornamelijk uit voor de jacht ontworpen vuurstenen spitsjes.

De hierop volgende periode, het **neolithicum** (5300-2000 voor Chr.), wordt gekenmerkt door een overschakeling van jager-verzamelaars naar sedentaire bewoners, met een volledig agrarische levenswijze. Deze omwenteling ging gepaard met een aantal technische en sociale vernieuwingen, zoals huizen, geslepen bijlen en het gebruik van aardewerk. Door de productie van overschot kon de bevolking gaan groeien en die bevolkingsgroei had tot gevolg dat de samenleving steeds complexer werd. Uit het neolithicum zijn verschillende grafmonumenten bekend, zoals hunebedden en grafheuvels.

Het begin van de **bronstijd** (2000-800 voor Chr.) valt samen met het eerste gebruik van bronzen voorwerpen, zoals bijlen. Het gebruik van vuursteen was hiermee niet direct afgelopen. Vuursteenmateriaal uit de bronstijd is meestal niet goed te onderscheiden van dat uit andere perioden. Het aardewerk is over het algemeen zeldzaam. De grafheuveltraditie die tijdens het neolithicum haar intrede deed werd in eerste instantie voortgezet, maar rond 1200 voor Chr. vervangen door begravingen in urnenvelden. Het gaat hier om ingegraven urnen met crematieresten waar overheen kleine heuveltjes werden opgeworpen, eventueel omgeven door een greppel.

In de **ijzertijd** (800-12 voor Chr.) werden de eerste ijzeren voorwerpen gemaakt. Ten opzichte van de bronstijd traden er in de aardewerktraditie en in het gebruik van vuursteen geen radicale veranderingen op. De mensen woonden in verspreid liggende hoeven of in nederzettingen van enkele huizen. Op de hogere zandgronden ontstonden uitgebreide omwalde akkercomplexen (*celtic fields*). In deze periode werden de kleigebieden ook in gebruik genomen door mensen afkomstig van de zandgebieden. Opvallend zijn de verschillen in materiële welstand. Er zijn zogenaamde vorstengraven bekend in Zuid-Nederland, maar de meeste begravingen vonden plaats in urnenvelden.

Met de **Romeinse tijd** (12 voor Chr. tot 450 na Chr.) eindigt de prehistorie en begint de geschreven geschiedenis. In 47 na Chr. werd de Rijn definitief als rijksgrens van het Romeinse Rijk ingesteld. Ter controle van deze zogenaamde *limes* werden langs de Rijn *castella* (militaire forten) gebouwd. De inheems leefwijze handhaafde zich wel, ook al werd de invloed van de Romeinen steeds duidelijker in soorten aardewerk (o.a. gedraaid) en een betere infrastructuur. Onder meer ten gevolge van invallen van Germaanse stammen ontstond er instabiliteit wat uiteindelijk leidde tot het instorten van de grensverdediging langs de Rijn.

Over de **middeleeuwen** (450-1500 na Chr.), en met name de vroege middeleeuwen (450-1000 na Chr.), zijn nog veel zaken onbekend. Archeologische overblijfselen zijn betrekkelijk schaars. De politieke macht was na het wegvallen van de Romeinen in handen gekomen van regionale en lokale hoofdlieden. Vanaf de 10^e eeuw ontstaat er weer enige stabiliteit en is een toenemende feodalisering zichtbaar. Door bevolkingsgroei en gunstige klimatologische omstandigheden werd in deze periode een begin gemaakt met het ontginnen van bos, heide en veen. Veel van onze huidige steden en dorpen dateren uit deze periode.

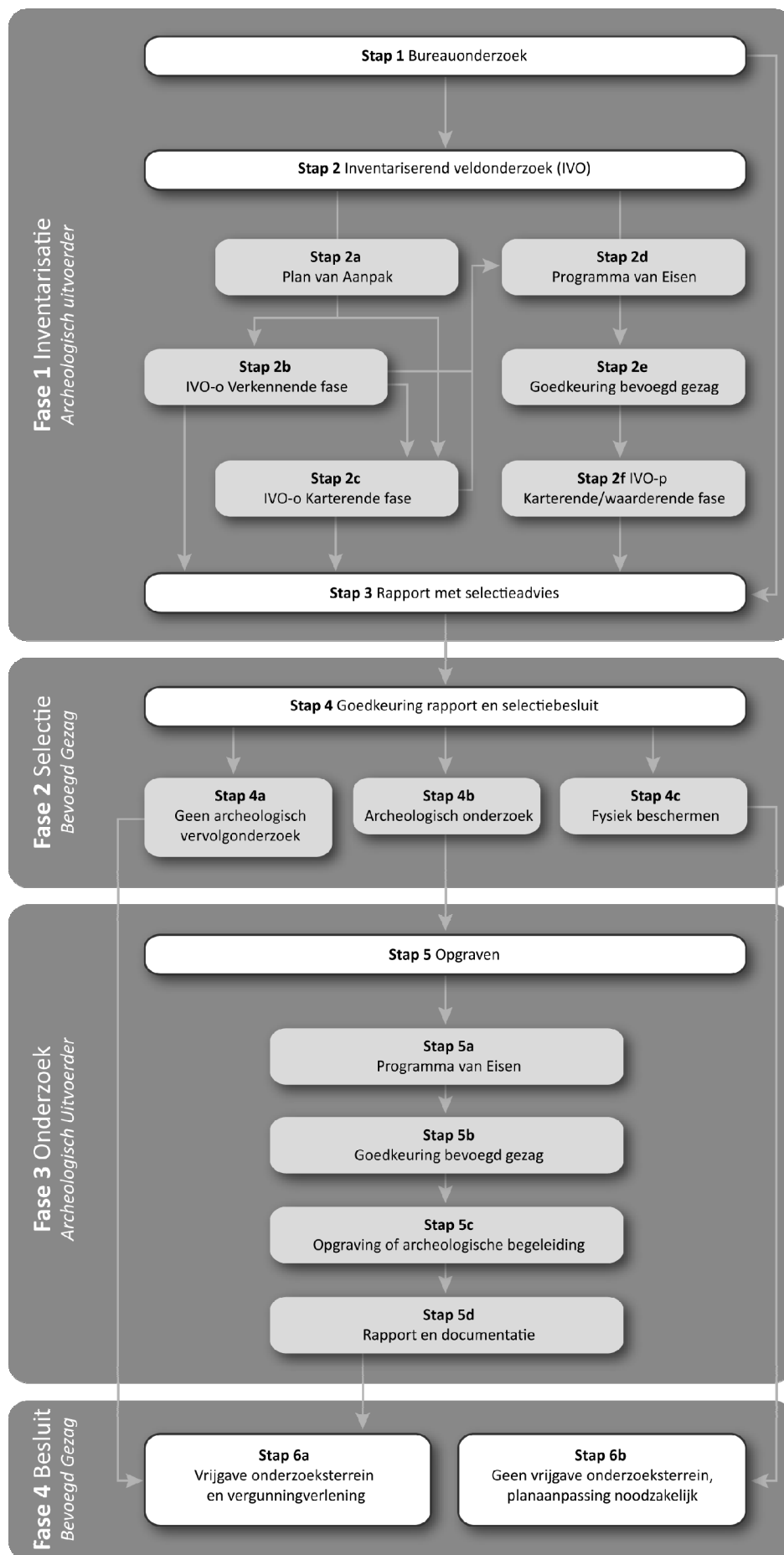
De hierop volgende periode 1500 – heden wordt aangeduid als **nieuwe tijd**.

Bijlage 2: Archeologische Monumentenzorg (AMZ)

- schematisch overzicht AMZ
- verklarende woordenlijst AMZ

Verklarende woordenlijst Archeologische Monumentenzorg (AMZ)

Archeologische begeleiding (STAP 5c)

Een archeologische begeleiding wordt uitgevoerd wanneer proefsleuven of een opgraving niet mogelijk zijn door bijvoorbeeld civieltechnische beperkingen.

Archeologische indicatoren

Hiermee worden aanwijzingen in de bodem bedoeld die duiden op menselijke activiteiten in het verleden, zoals aardewerkscherven, houtskool, botmateriaal, vondstlagen, etc.

Archis

Archeologisch informatiesysteem voor Nederland. Een digitale databank met gegevens over archeologische vindplaatsen en terreinen.

Bureauonderzoek (STAP 1)

Het bureauonderzoek is een rapportage waarin een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel wordt opgesteld aan de hand van geomorfologische en bodemkaarten, de Archeologische Monumentenkaart (AMK), het Archeologisch Informatiesysteem (ARCHIS), historische kaarten en archeologische publicaties.

Fysiek beschermen (STAP 4c)

De archeologische resten blijven in de bodem behouden door bijvoorbeeld planaanpassingen.

Geofysisch onderzoek

Meetapparatuur brengt archeologische verschijnselen in de bodem driedimensionaal in kaart zonder te boren of te graven. Dit kan bijvoorbeeld door radar-, weerstandsonderzoek of elektromagnetische metingen.

Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Dit model geeft op detailniveau voor het plangebied aan wat aan archeologische vindplaatsen aanwezig kan zijn. Op basis van dit verwachtingsmodel wordt bepaald of een inventariserend veldonderzoek nodig is en wat de juiste methode is om eventueel aanwezige archeologische resten aan te tonen.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) (STAP 2)

Tijdens een inventariserend veldonderzoek worden archeologische waarden in het veld geïnventariseerd en gedocumenteerd. Waar is wat in de bodem aanwezig? De inventarisatie kan bestaan uit een inventariserend veldonderzoek-overig (door middel van een booronderzoek, veldkartering en/of geofysisch onderzoek) en/of een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven. Wat de beste methode is, hangt sterk af van de omstandigheden en de aard van de vindplaats.

Inventariserend veldonderzoek - overig (IVO-o) (STAP 2b of 2c)

Bij een Inventariserend veldonderzoek - overig door middel van boringen (IVO-o) worden boringen gezet door middel van een handboor of guts.

Inventariserend veldonderzoek -proefsleuven (IVO-p) (STAP 2f)

Proefsleuven zijn lange sleuven van twee tot vijf meter breed die worden aangelegd in de zones waar aanwijzingen zijn voor het aantreffen van archeologische vindplaatsen.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) - Verkennende fase (STAP 2b)

Wanneer bij het bureauonderzoek onvoldoende gegevens beschikbaar zijn om een gespecificeerd verwachtingsmodel op te stellen, wordt een inventariserend veldonderzoek - verkennende fase uitgevoerd. In deze fase wordt onderzocht of de bodem nog intact is, wat de bodemopbouw is en hoe deze invloed heeft gehad op de locatiekeuze van de mens in het verleden. Het onderzoek is bedoeld om kansarme zones om archeologische resten aan te treffen uit te sluiten en kansrijke zones te selecteren voor vervolgonderzoek. Een verkennend onderzoek kent een relatief lage onderzoeksintensiteit en wordt meestal uitgevoerd door middel van boringen.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) - Karterende fase (STAP 2c of 2f)

Tijdens een inventariserend veldonderzoek - karterende fase wordt het plangebied systematisch onderzocht op de aanwezigheid van archeologische sporen en/of vondsten. De intensiteit van onderzoek is groter dan in de

verkennende fase, bijvoorbeeld door een groter aantal boringen per hectare of door het aanleggen van proefsleuven.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) - Waarderende fase (STAP 2f)

Tijdens de waarderende fase wordt aangegeven of de aangetroffen archeologische vindplaatsen behoudenswaardig zijn. Dat betekent dat de aard, omvang, datering, conservering en inhoudelijke kwaliteit van de vindplaats(en) wordt vastgesteld. Wanneer de waardering van de archeologische resten laag is, hoeft geen verder archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. Het plangebied wordt 'vrijgegeven'. Wanneer de resten behoudenswaardig zijn, wordt in eerste instantie behoud in situ (ter plekke in de bodem) nagestreefd. Wanneer dit door de voorgenomen ontwikkelingen niet mogelijk is, wordt vervolgonderzoek uitgevoerd in de vorm van een opgraving of archeologische begeleiding. Vaak wordt deze fase gecombineerd uitgevoerd met het inventariserend veldonderzoek karterende fase.

Opgraving (STAP 5c)

Wanneer door de toekomstige ontwikkelingen aanwezige archeologische resten in de bodem niet behouden kunnen worden, wordt een opgraving uitgevoerd. Tijdens de opgraving worden archeologische resten gedocumenteerd, gefotografeerd en bestudeerd. Hierdoor wordt informatie over het verleden zo goed mogelijk vastgelegd en behouden.

Plan van Aanpak (PvA) (STAP 2a)

Voor een booronderzoek is een Plan van Aanpak (PvA) noodzakelijk. Het PvA beschrijft hoe het veldwerk wordt uitgevoerd en uitgewerkt.

Programma van Eisen (PvE) (STAP 2d of 5a)

Voor het uitvoeren van een inventariserend veldonderzoek - proefsleuven, archeologische begeleiding of opgraving is een Programma van Eisen (PvE) noodzakelijk. Het PvE beschrijft het doel, vraagstelling en uitvoeringsmethode van het archeologisch onderzoek. Dit document wordt beschouwd als basisdocument voor archeologisch veldonderzoek waarmee de inhoudelijke kwaliteit gewaarborgd wordt. Het PvE wordt goedgekeurd door het bevoegd gezag (gemeente, provincie of het rijk).

Quickscan

In een quickscan wordt geïnventariseerd of en waar archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd.

Selectieadvies (STAP 3)

In het selectieadvies wordt op archeologisch inhoudelijke argumenten het advies gegeven welke delen van het plangebied vrijgegeven kunnen worden voor verdere ontwikkeling en welke delen behouden of opgegraven moeten worden.

Selectiebesluit (STAP 4)

De bevoegde overheid (gemeente, provincie of soms het rijk) geeft op basis van het selectieadvies aan welke maatregelen genomen worden. De bevoegde overheid kan van het selectieadvies afwijken indien zij dat nodig acht.

Veldkartering

Bij een veldkartering wordt het plangebied systematisch belopen om archeologische oppervlaktevondsten te verzamelen.

Bijlage 3a: AMK-terreinen uit ARCHIS II

<i>monumentnr.</i>	6582	<i>complextype</i>	Nederzetting, onbepaald	<i>datering tot</i>
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde	<i>datering van</i>		
<i>kaartblad + volgnr.</i>	37H 003		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC
<i>provincie</i>	Zuid-Holland		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>plaats</i>	Onbekend			
<i>gemeente</i>	Ridderkerk			
<i>toponiem</i>	Polder Rijsoord en Strevvelshoek; Waalweg			
<i>coördinaten</i>	99047 429796			
<i>monumentnr.</i>	6589	<i>complextype</i>	Nederzetting, onbepaald	<i>datering tot</i>
<i>waarde</i>	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	<i>datering van</i>		
<i>kaartblad + volgnr.</i>	37H 011		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>provincie</i>	Zuid-Holland			
<i>plaats</i>	Rijsoord			
<i>gemeente</i>	Ridderkerk			
<i>toponiem</i>	Polder Oud-Reijerwaard; Rijksstraatweg			
<i>coördinaten</i>	99277 430250			
<i>monumentnr.</i>	6590	<i>complextype</i>	Nederzetting, onbepaald	<i>datering tot</i>
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde	<i>datering van</i>		
<i>kaartblad + volgnr.</i>	37H 012		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>provincie</i>	Zuid-Holland			
<i>plaats</i>	Rijsoord			
<i>gemeente</i>	Ridderkerk			
<i>toponiem</i>	Polder Rijsoord en Strevvelshoek; Waalweg			
<i>coördinaten</i>	98910 429562			
<i>monumentnr.</i>	6593	<i>complextype</i>	Nederzetting, onbepaald	<i>datering tot</i>
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde	<i>datering van</i>		
<i>kaartblad + volgnr.</i>	37H 015		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>provincie</i>	Zuid-Holland			
<i>plaats</i>	Rijsoord			
<i>gemeente</i>	Ridderkerk			
<i>toponiem</i>	Polder Rijsoord en Strevvelshoek; Waalweg			
<i>coördinaten</i>	99762 429565			
<i>monumentnr.</i>	10507	<i>complextype</i>	Nederzetting, onbepaald	<i>datering tot</i>
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde	<i>datering van</i>		
<i>kaartblad + volgnr.</i>	37H 004		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>provincie</i>	Zuid-Holland			
<i>plaats</i>	Heerjansdam			
<i>gemeente</i>	Ridderkerk			
<i>toponiem</i>	Polder Rijsoord en Strevvelshoek; Waalweg			
<i>coördinaten</i>	99692 429612			
<i>monumentnr.</i>	10511	<i>complextype</i>	Nederzetting, onbepaald	<i>datering tot</i>
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde	<i>datering van</i>		
<i>kaartblad + volgnr.</i>	37H 025		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>provincie</i>	Zuid-Holland			
<i>plaats</i>	Rotterdam			
<i>gemeente</i>	Rotterdam			
<i>toponiem</i>	Rijsoord; Zevenbergse Dijkje			
<i>coördinaten</i>	98147 432549			

<i>monumentnr.</i>	16133			
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde			
<i>kaartblad + volgnr.</i>	37H 030	<i>complextype</i>	Nederzetting, onbepaald	<i>datering tot</i>
<i>provincie</i>	Zuid-Holland	<i>datering van</i>		
<i>plaats</i>	Rijsoord	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC		Middeleeuwen: 450 - 1500 nC
<i>gemeente</i>	Ridderkerk	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	Strevelshoek			
<i>coördinaten</i>	99133 429820			
<i>monumentnr.</i>	16135			
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde			
<i>kaartblad + volgnr.</i>	37H 032	<i>complextype</i>	Nederzetting, onbepaald	<i>datering tot</i>
<i>provincie</i>	Zuid-Holland	<i>datering van</i>		
<i>plaats</i>	Rotterdam	Neolithicum: 5300 - 2000 vC		Bronstijd: 2000 - 800 vC
<i>gemeente</i>	Rotterdam			
<i>toponiem</i>	Hordijkerveld, Wendeldijk			
<i>coördinaten</i>	97058 432036			
<i>monumentnr.</i>	16141			
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde			
<i>kaartblad + volgnr.</i>	37H 037	<i>complextype</i>	Nederzetting, onbepaald	<i>datering tot</i>
<i>provincie</i>	Zuid-Holland	<i>datering van</i>		
<i>plaats</i>	Rijsoord	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>gemeente</i>	Ridderkerk			
<i>toponiem</i>	Strevelshoek			
<i>coördinaten</i>	99203 429812			

waarnemingsnr.	795	type vindplaats	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Rijsoord	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>gemeente</i>	Ridderkerk	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>toponiem</i>	STREVELSHOEK	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>coördinaten</i>	99050 429820			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	15-09-1973			
waarnemingsnr.	797	type vindplaats	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Ridderkerk	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>gemeente</i>	Ridderkerk			
<i>toponiem</i>	VELDWEG			
<i>coördinaten</i>	100160 432520			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	10-06-1972			
waarnemingsnr.	5029	type vindplaats	Huisterp	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Strevelshoek	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC		Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>gemeente</i>	Ridderkerk			
<i>toponiem</i>	WAALWEG 47			
<i>coördinaten</i>	99470 429730			
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	14-10-1974			
waarnemingsnr.	5030	type vindplaats	Huisterp	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Strevelshoek	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>gemeente</i>	Ridderkerk			
<i>toponiem</i>	WAALWEG 39			
<i>coördinaten</i>	99850 429500			
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	14-10-1974			
waarnemingsnr.	5071	type vindplaats	Huisplaats, onverhoogd	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Strevelshoek	Nieuwe tijd: 1500 - heden		Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>gemeente</i>	Ridderkerk			
<i>toponiem</i>	WAALWEG			
<i>coördinaten</i>	99270 429840			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	12-1976			
waarnemingsnr.	5094	type vindplaats	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Strevelshoek	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>gemeente</i>	Ridderkerk	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	GRIPSKEEL	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>coördinaten</i>	98900 429510	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	30-04-1975			

<i>waarnemingsnr.</i>	5095	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Strevelshoek			
<i>gemeente</i>	Ridderkerk		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	GRIPSKEEL		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>coördinaten</i>	98950 429680		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	30-04-1975			
<i>waarnemingsnr.</i>	8125	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Heerjansdam			
<i>gemeente</i>	Ridderkerk		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>toponiem</i>	STREVELSHOEK			
<i>coördinaten</i>	98850 429600			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1977			
<i>waarnemingsnr.</i>	8126	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Heerjansdam			
<i>gemeente</i>	Ridderkerk		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	STREVELSHOEK			
<i>coördinaten</i>	98850 429600			
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1977			
<i>waarnemingsnr.</i>	16580	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Strevelshoek			
<i>gemeente</i>	Ridderkerk		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	WAALWEG		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>coördinaten</i>	99520 429520		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	20-10-1975			
<i>waarnemingsnr.</i>	16582	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Strevelshoek			
<i>gemeente</i>	Ridderkerk		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	WAALWEG		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>coördinaten</i>	99690 429610		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	<i>tot</i>
<i>OM-nr.</i>	-1	<i>datering van</i>		
<i>vondstdatum</i>	21-10-1975		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>waarnemingsnr.</i>	16584	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Strevelshoek			
<i>gemeente</i>	Ridderkerk		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	GRIPSKEEL		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>coördinaten</i>	99180 429600		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: (veld)kartering			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	22-10-1975			

waarnemingsnr.	16596	type vindplaats	Onbekend	
bron	ARCHIS	datering van		tot
plaats	Strevelshoek	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
gemeente	Ridderkerk			
toponiem	GRIPSKEEL			
coördinaten	99200 429820			
vondstomstandigheden	Archeologisch: (veld)kartering			
OM-nr.	-1			
vondstdatum	22-10-1975			
waarnemingsnr.	16598	type vindplaats	Nederzetting, onbepaald	
bron	ARCHIS	datering van		tot
plaats	Strevelshoek	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
gemeente	Ridderkerk	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
toponiem	GRIPSKEEL	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
coördinaten	98900 429510	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
vondstomstandigheden	Archeologisch: (veld)kartering			
OM-nr.	-1			
vondstdatum	30-04-1975			
waarnemingsnr.	16600	type vindplaats	Nederzetting, onbepaald	
bron	ARCHIS	datering van		tot
plaats	Strevelshoek	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
gemeente	Ridderkerk	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
toponiem	GRIPSKEEL	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
coördinaten	98950 429680			
vondstomstandigheden	Archeologisch: (veld)kartering			
OM-nr.	-1			
vondstdatum	30-04-1975			
waarnemingsnr.	18753	type vindplaats	Onbekend	
bron	ARCHIS	datering van		tot
plaats	Strevelshoek	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC		Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
gemeente	Ridderkerk			
toponiem	WAALWEG			
coördinaten	99520 429520			
vondstomstandigheden	Archeologisch: (veld)kartering			
OM-nr.	-1			
vondstdatum	20-10-1975			
waarnemingsnr.	18754	type vindplaats	Onbekend	
bron	ARCHIS	datering van		tot
plaats	Strevelshoek	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC		Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
gemeente	Ridderkerk			
toponiem	GRIPSKEEL			
coördinaten	99050 429650			
vondstomstandigheden	Archeologisch: (veld)kartering			
OM-nr.	-1			
vondstdatum	28-09-1975			
waarnemingsnr.	18756	type vindplaats	Huisplaats, onverhoogd	
bron	ARCHIS	datering van		tot
plaats	Rijsoord	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
gemeente	Ridderkerk			
toponiem	ZWAANTJE			
coördinaten	99100 430050			
vondstomstandigheden	Niet-archeologisch: onbepaald			
OM-nr.	-1			
vondstdatum	1973			

waarnemingsnr.	23326			
<i>bron</i>	ARCHIS		<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Onbekend		<i>datering van</i>	
<i>gemeente</i>	Ridderkerk		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	<i>tot</i>
<i>toponiem</i>			Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>coördinaten</i>	99700	432350		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1979			
waarnemingsnr.	23416			
<i>bron</i>	ARCHIS		<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>plaats</i>	Onbekend		<i>datering van</i>	
<i>gemeente</i>	Rotterdam		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	<i>tot</i>
<i>toponiem</i>	REIJEROORD			Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>coördinaten</i>	98140	432540		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1981			
waarnemingsnr.	23418			
<i>bron</i>	ARCHIS		<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Onbekend		<i>datering van</i>	
<i>gemeente</i>	Rotterdam		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	<i>tot</i>
<i>toponiem</i>	REIJEROORD			Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>coördinaten</i>	97990	432540		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1981			
waarnemingsnr.	23422			
<i>bron</i>	ARCHIS		<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Onbekend		<i>datering van</i>	
<i>gemeente</i>	Rotterdam		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	<i>tot</i>
<i>toponiem</i>	REIJEROORD			Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>coördinaten</i>	97970	432540		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1981			
waarnemingsnr.	23423			
<i>bron</i>	ARCHIS		<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Onbekend		<i>datering van</i>	
<i>gemeente</i>	Rotterdam		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	<i>tot</i>
<i>toponiem</i>	REIJEROORD			Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>coördinaten</i>	98090	432580		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1981			
waarnemingsnr.	23425			
<i>bron</i>	ARCHIS		<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	IJsselmonde		<i>datering van</i>	
<i>gemeente</i>	Rotterdam		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	<i>tot</i>
<i>toponiem</i>			Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>coördinaten</i>	98560	432750		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1986			

<i>waarnemingsnr.</i>	23426			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>plaats</i>	Onbekend	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Ridderkerk	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>toponiem</i>				
<i>coördinaten</i>	99540 432010			
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1979			
<i>waarnemingsnr.</i>	23468			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>plaats</i>	Rijsoord	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Ridderkerk	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>toponiem</i>		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>coördinaten</i>	99110 429840			
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1981			
<i>waarnemingsnr.</i>	23553			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>plaats</i>	IJsselmonde	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Rotterdam	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>				
<i>coördinaten</i>	98175 432720			
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1986			
<i>waarnemingsnr.</i>	23679			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>plaats</i>	Rotterdam	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Rotterdam	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>toponiem</i>	REIJEROORD			
<i>coördinaten</i>	98160 432550			
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1979			
<i>waarnemingsnr.</i>	23709			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>plaats</i>	Onbekend	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Barendrecht	Nieuwe tijd: 1500 - heden		Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>toponiem</i>		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>coördinaten</i>	97410 429630			
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1978			
<i>waarnemingsnr.</i>	23861			
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend	
<i>plaats</i>	IJsselmonde	<i>datering van</i>		<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Rotterdam	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>toponiem</i>	REIJEROORD			
<i>coördinaten</i>	98175 432720			
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend			
<i>OM-nr.</i>	-1			
<i>vondstdatum</i>	1986			

waarnemingsnr.	24848		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Rijsoord	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Ridderkerk	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	POLDER RIJSOORD EN STREVELSHOEK		
<i>coördinaten</i>	99050 429820		
<i>vondstomstandigheden</i>	Onbekend		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	9999		
waarnemingsnr.	43910		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Extractiekamp/-nederzetting
<i>plaats</i>	Puttershoek	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Rotterdam	Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC	Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC
<i>toponiem</i>	DE GRIENDEN	Onbekend	Onbekend
<i>coördinaten</i>	98032 432732		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	17-06-1999		
waarnemingsnr.	60463		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Heerjansdam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Ridderkerk	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC	Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>toponiem</i>	Polder Rijsoord	Middeleeuwen vroeg A: 450 - 525 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>coördinaten</i>	99080 429760	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector	Nieuwe tijd: 1500 - heden	Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	2000		
waarnemingsnr.	60465		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Heerjansdam	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Ridderkerk	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
<i>toponiem</i>	Polder Rijsoord		
<i>coördinaten</i>	99080 429760		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	2000		
waarnemingsnr.	413806		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Barendrecht	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Barendrecht	Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC
<i>toponiem</i>	Autobedrijf Nooteboom		
<i>coördinaten</i>	97375 431546		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: booronderzoek		
<i>OM-nr.</i>	30388		
<i>vondstdatum</i>	11-08-2008		
waarnemingsnr.	414692		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Rijsoord	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>gemeente</i>	Ridderkerk	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Nieuwe tijd: 1500 - heden
<i>toponiem</i>	Rijksstraatweg		
<i>coördinaten</i>	98900 430000		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	28-11-1995		

<i>waarnemingsnr.</i>	417374		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Rotterdam	<i>datering van</i>	
<i>gemeente</i>	Rotterdam	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	<i>tot</i> Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	Hordijkerveld Singel		
<i>coördinaten</i>	97159 432386		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: booronderzoek		
<i>OM-nr.</i>	29114		
<i>vondstdatum</i>	10-06-2008		

Bijlage 3b: Waarnemingen uit ARCHIS II

Kaartenbijlage

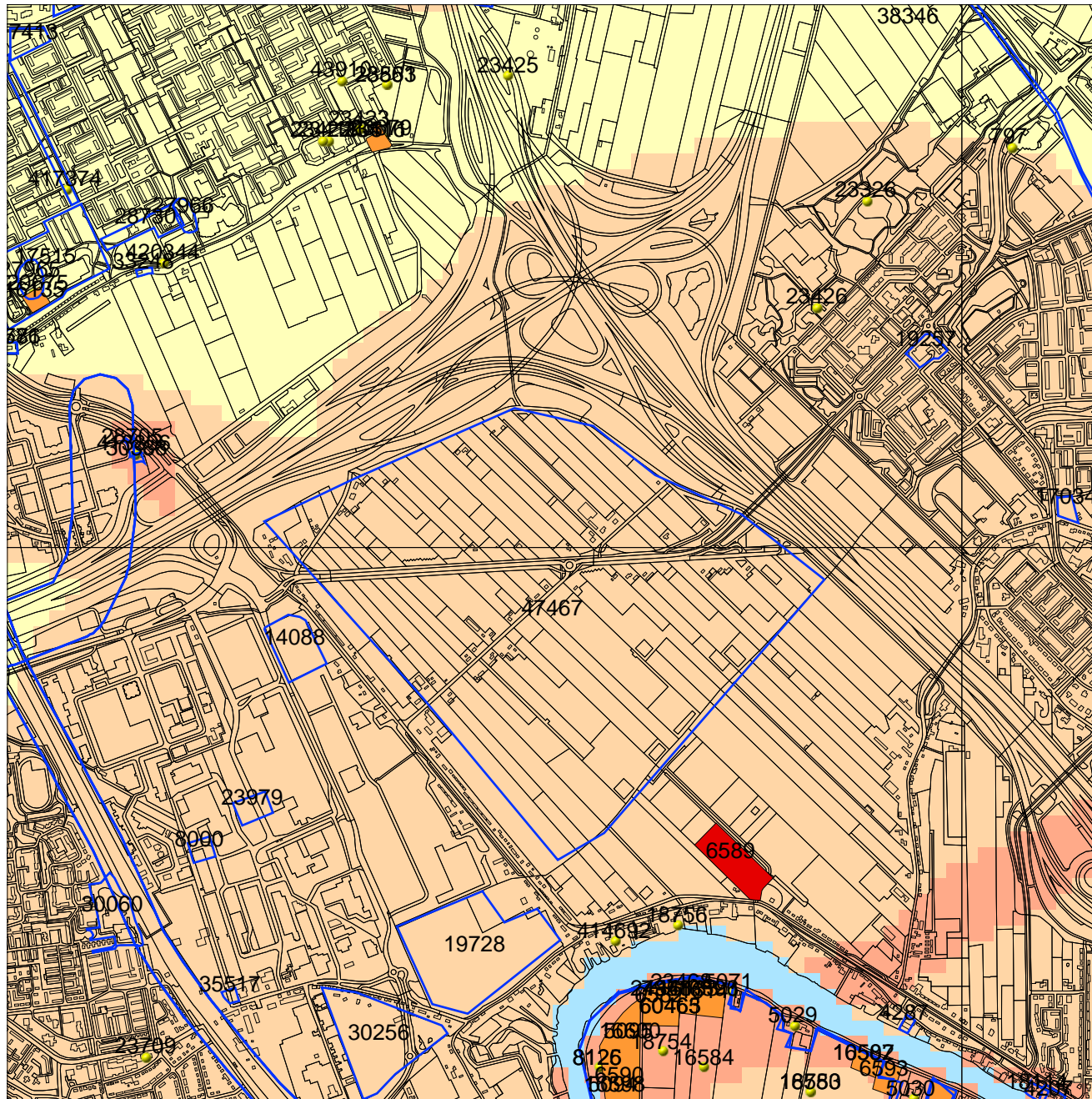

241811-ARCHIS

IKAW, AMK-terreinen, waarnemingen en onderzoeken uit ARCHIS

100448 / 432974

96968 / 429494

Legenda

- ONDERZOEKSMELDINGEN
- MONUMENTEN
  - archeologische waarde
  - hoge archeologische waarde
  - zeer hoge archeologische waarde
  - zeer hoge arch waarde, beschermd
- WAARNEMINGEN
- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)
- PROVINCIES
- IKAW
  - zeer lage trefkans
  - lage trefkans
  - middelhoge trefkans
  - hoge trefkans
  - lage trefkans (water)
  - middelhoge trefkans (water)
  - hoge trefkans (water)
  - water
  - niet gekarteerd

Schaal 1:20000

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap